

Utdanningsplan for spesialiteten barnesykdommer ved Sørlandet sykehus HF

Om utdanningsvirksomheten

Sørlandet sykehus HF (SSHF) er Agders største kompetansebedrift med over 7000 ansatte fordelt på ulike lokasjoner, hvorav rundt 280 er Leger i spesialisering (LIS) 2/3. SSHF er område sykehus for Agder med en befolkning på over 311 000 innbyggere, og har behandlingstilbud innen fysisk og psykisk helse og avhengighetsbehandling. De somatiske sykehusene ligger i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, og psykiatriske sykehusavdelinger er lokalisert i Arendal og Kristiansand. I tillegg har vi distriktpsykiatriske enheter og barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Kristiansand, Lindesnes, Kvinesdal, Farsund, Flekkefjord, Arendal, Lillesand, Grimstad og Tvedestrand. Per 2025 tilbyr vi LIS-utdanning innenfor 34 ulike spesialiteter.

Om avdelingen/seksjonen i SSHF

Barne- og ungdomsavdelingen Arendal (BUA SSA):

Klinisk aktivitet: De fleste fagområder innenfor pediatri tilbys ved BUA SSA. BUA SSA har i tillegg funksjonsfordeling for kompleks gastroenterologi, kompleks epilepsi og 24 timers EEG. Avdelingen består av poliklinikk, dagpost og en sengepost med 9 senger. Avdelingen har akuttfunksjon og er døgnbemannet. I tillegg til akuttfunksjon har vakthavende barnelege ansvar for akutt syke nyfødte frem til transport til nyfødt intensiv i Oslo eller Kristiansand, og for barn innlagt på intensivavdeling fra 12 års alderen og for nyfødte på barsel. Det er mellom 900 og 1000 fødsler/år ved Sørlandet sykehus Arendal.

På poliklinikk og dagpost dekkes tilnærmet alle fagområder, unntatt onkologi og kardiologi. Det er etablert et tett samarbeid med barnehabilitering (HABU) som er organisert som en egen enhet i BUA.

I 2025 hadde BUA Arendal totalt ca 10.000 behandlinger, fordelt på 1100 innleggelser, ca 400 dagbehandlinger og ca 8400 polikliniske konsultasjoner.

Avdelingen har 5 LIS og 8 overlegestillinger. Alle LIS inngår i vaktordning. Forvaktsvaktordning i Arendal er 7-delt for LIS og 8 delt for bakvakt.

For å dekke alle lokale læringsmål, er det etablert ett års rotasjon til barne- og ungdomsavdeling SSK.

Barne- og ungdomsavdelingen Kristiansand (BUA SSK)

Avdelingen dekker alle pediatrike interesseområder med unntak av kompleks gastroenterologi og kompleks epilepsi og har områdefunksjon for kreftbehandling, syke nyfødte (premature fra uke 28), hjertesykdommer, intensivmedisin (opptil 12 år), seksuelle overgrep, og lang tid mekanisk ventilasjonsstøtte. I tillegg dekker avdelingen områdefunksjon innen overvekt hos barn og ungdom i samarbeid med Fysikalsk medisinsk avdeling og har deltidsstillinger ved Statens Barnehus (Klinisk rettsmedisin)

Avdelingen er organisert som et barne- og ungdomssenter der alle barn og ungdom opp til 18 år som trenger innleggelse er, også innen kirurgiske spesialiteter. I 2024 var det 1940 innleggelser, ca. 600 døgnopphold og ca 15 000 polikliniske konsultasjoner.

Avdelingen består av tre sengeposter (nyfødtintensiv, infeksjonspost og generell post) med til sammen 29 senger og en poliklinikk. Det er 8 LIS stillinger som dekker en 8-delt tilstedevakt. 14 spesialister dekker en 12 delt bakvakt (tilstedevakt) og 4-5 delt nyfødtvakt (hjemmevakt).

Læringsarenaer i spesialiteten

Pediatri er en del av klinikk somatikk Arendal og klinikk somatikk Kristiansand. De fleste fagområder ivaretas på begge lokasjoner, men noen fagområder er funksjonsfordelt. For utdanningsløp ved SSA er læringsarenaer hovedsakelig barneavdeling SSA, i tillegg til noen uker på HABU SSA og 1 års rotasjon til barneavdeling SSK.

Barneavdelingen i Kristiansand ivaretar nyfødttmedisin, intensivmedisin, onkologi og kardiologi, mens kompleks gastroenterologi er funksjonsfordelt til Arendal. LIS ved SSK har 4 mnd. rotasjon til HABU i løpet av sin LIS-periode. LIS ved SSK kan hospitere ved SSA dersom de ikke får dekket læringsmål for kompleks gastroenterologi og epilepsi gjennom sin tjeneste ved OUS.

Det er avtale med OUS om gjennomstrømsstilling i inntil 1,5 år for å få oppfylt de læringsmålene man ikke kan oppnå ved SSHF. Se under for læringsmål.

Om utdanningsløpet/-ene

For å bli spesialist i pediatri kreves det at man har arbeidet en minstetid på 5 år etter fullført LIS 1, samt at man oppfyller alle læringsmål (162 pr. 31.07.25) og felles kompetansemål. Dette er beskrevet nærmere her: [Barnesykdommer - Helsedirektoratet](#). Fullførte mål og aktiviteter registreres elektronisk i Kompetanseportalen. LIS får opplæring i Kompetanseportalen ved ansettelse.

Det legges til rette for at LIS kan fullføre de fleste læringsmålene i løpet 3,5 år. For LIS i Arendal er det etablert en 1-års rotasjon til Kristiansand for å dekke læringsmålene innenfor nyfødttmedisin, onkologi og kardiologi. Rotasjon er tiltenkt gjennomført etter minst 1 års tjeneste i Arendal.

For resterende læringsmål (enkelte innenfor onkologi og nyfødttmedisin) er det etablert en gjennomstrømsordning med OUS på inntil 1,5 år.

Utdanningen foregår som klinisk tjeneste på sengeposter og poliklinikk. Ved SSK roterer LIS hver 4. måned mellom avdelingens tre sengeposter. I tillegg er det minst én rotasjon til HABU i løpet av LIS-perioden. LIS ved SSK skal ha poliklinikk hver måned. Denne kan enten være generell pediatrik poliklinikk, eller organisert som fagspesifikk "parallellpoliklinikk" sammen med overlege.

Vi bruker aktiv simulering og scenariotrenig minst x1 / uke på ulike arenaer (fødeavdeling, operasjon, barneavdeling, akuttmottak og intensivavdeling), i tillegg til regelmessig prosedyretrening.

Andre læringsarenaer

Det er mulig å avtale hospitering ved andre avdelinger, og LIS oppfordres til å bruke studiedagene aktivt til dette.

Introduksjon av nye LIS

Det er etablert en plan for introduksjon av nye LIS som i all hovedsak er lik for begge lokasjoner. Opplæring i de mest akutte ting ("vaktklar") foregår i en opplæringsperiode på 2 måneder som innbefatter tildeling av veileder og oppstartsamtale i løpet av første uke, praktisk opplæring på post (rulling på de ulike postene), vaktklar kompetanseplan som skal være gjennomgått, følgevakter og simuleringsdag for akutt pediatri/nyfødttmedisin.

Teoriundervisning

På begge lokasjoner er det satt av fast tid i tjenesteplan for internundervisning.

Det er etablert felles nasjonal undervisning for barneleger hver tirsdag fra 0800-0830, der begge avdelinger deltar. I tillegg er det etablert felles videoundervisning for BUA SSA og SSK hver torsdag fra 0815 til 0900.

Denne undervisning holdes av egne leger eller eksterne fagpersoner fra andre avdelinger/ andre sykehus som blir invitert som foredragsholdere.

Ved SSK er det artikkel- /prosjektpresentasjon eller lignende hver mandag morgen og fellesundervisning for legene på hele sykehuset hver onsdag. Ved SSA er dette omvendt, med fellesundervisning mandag og artikkelpresentasjon/ kasuistikk/ undervisning med valgfritt tema eller prosedyregjennomgang onsdag.

Totalvolum på teoretisk undervisning er minst 70 timer / år.

Undervisningen er satt opp slik at alle læringsmålene som krever undervisning dekkes i 3-års perioder.

Gjennomførte presentasjoner er tilgjengelig i en skrivebeskyttet versjon slik at LIS har mulighet til egenstudium ved fravær. Det forventes at LIS deltar aktivt i internundervisning, både som foredragsholder og under diskusjon.

Kurs:

Avdelingens aktivitet tilpasses kursdatoene, og det tilstrebes at alle LIS kan delta på 1 kurs/halvår.

Faglig fordypning:

SSK:

Simulering og ferdighetstrening

BUA SSA:

I avdelingen er det to overleger som har fasilitatorkurs. Det er etablert fast resusciteringsøvelse med scenariotrening for nyfødte en gang per uke. Scenariotrening skjer i samarbeid med føden og anestesi. Scenariotrening med storebarnscenario settes opp en gang i måneden i samarbeid med intensiv avdeling. Større scenarieøvelser (BEST) organiseres 1 gang per måned i samarbeid med SIMsenter og akuttmottak. Prosedyretrening (thoraxdren, navlevener, intubering, intraossøs nål osv) tilbys regelmessig en gang i måned.

BUA SSK

Avdelingen er meget aktiv med simulering og gjennomfører simulering (nyfødt/store barn)/ prosedyretrening 3 av 4 fredager, 40 uker i året. I tillegg er det simulering i mottak av kritisk syke barn (BEST) i akuttmottak hver 14. dag som avdelingens leger ruller på deltagelse i. En uke hver høst deltar de fleste av legene som fasilitatorer eller deltagere på sengepostenes akutt dager. Det gjennomføres også felles scenariotrening med stansteamet på huset. Flere av avdelingens leger har gjennomført kurs i medisinsk simulering og "train the trainers". Nyansatte LIS har også egen simuleringsdag (nyfødt-/ store barn akuttmedisinske scenarier) i opplæringsperioden. Om det lar seg gjøre, er nye LIS fra SSA også velkomne til disse simuleringsdagene.

Akademisk kompetanse og forskningsaktivitet

Forskningsseksjonen ved SSHF er organisert under Fagavdelingen. Seksjonen legger til rette for forskere, særlig med tanke på doktorgradsløp, godkjenne forskningsprosjekter og påse at regler for god forskningsetikk følges.

Økt forskningskompetanse og – aktivitet er et satsningsområde for Sørlandet sykehus. Begge lokasjonene har leger med akademisk kompetanse/PhD, og disse er tilgjengelig for veiledning.

Ved BUA SSA har man i de siste årene deltatt i flere multisenterstudier (f.e. IBSEN, DiViD). LIS får alltid tilbud om og oppfordres til å bidra i disse studiene.

Ved BUA SSK er det opprettet en tverrfaglig innovasjonsgruppe og et forskningsutvalg som stimulerer til og bidrar inn mot nye prosjekter. Forskningsenheten på sykehuset er i tillegg tilgjengelig. De siste årene utlyses det også midler til fem internfinansierte PhD-prosjekter per år i Sørlandet sykehus. Avdelingen har for tiden pågående interne prosjekter og er med på eksterne prosjekter.

Barneavdeling SSA har to overleger som har en deltidsstilling for UiO/ Campus Sør, og holder regelmessig klinisk undervisning og forelesninger for Campus Sør-studenter.

Barneavdelingen SSK har fire overleger som har en deltidsstilling for UiO/Campus Sør.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er en integrert del av LIS-utdanningen ved SSHF. Hver spesialitet sørger for at relevante læringsmål oppnås gjennom klinisk praksis, internundervisning og gruppeveiledning.

Det er utarbeidet flere lokale læringsaktiviteter som skal sikre nødvendig opplæring i enkelte læringsmål for FKM. Dette inkluderer både heldagskurs, filmer og e-læring.

Det er også tilgjengelig flere e-læringskurs og podcaster som er utarbeidet regionalt og/eller nasjonalt.

Administrasjon og ledelse er et anbefalt kurs for LIS, og arrangeres i alle fire helseregioner, minimum to ganger per år i hver region. [Her](#) kan man finne langtidsplaner over kurs.

Organisering av veiledning, supervisjon og kompetansevurdering

Veiledning

Ved begge lokalisasjoner skal LIS få tildelt veileder ved oppstart i sin stilling ved SSHF. Det skal legges til rette for at første veiledningssamtale finner sted innen de første ukene. Det etterstrebes videre jevnlig veiledningssamtaler, som LIS har ansvar for å ta initiativ til og veileder ansvar for å prioritere.

Hver 6. måned skal det gjennomføres en progresjonssamtale med oppdatering av LIS-ens individuelle utdanningsplan. Det er satt av tid til dette.

SSHF har utarbeidet en egen kompetanseplan for veiledere som inneholder informasjon knyttet til spesialistforskriften, nasjonal veileder og retningslinjer. Det er også utarbeidet en egen lokal funksjonsbeskrivelse for veilederrollen.

Veileder for LIS 2/3 skal være godkjent spesialist i en av spesialitetene med felles faglig plattform for utdanningens andre del eller i den aktuelle spesialiteten for utdanningens tredje del. Veiledere har gjennomgått veiledningskurs som arrangeres lokalt.

Det skal skrives referat fra veiledningssamtalene i Kompetanseportalen.

Nærmere beskrivelse av hvordan avdelingen/seksjonen legger til rette for veiledning.

BUA SSA

I løpet av første uke får LIS oppnevnt sin veileder, veilederne har alle hatt veiledningskurs. LIS og veileder har introduksjonssamtale i løpet av de første to ukene, deretter er det satt av tid til veiledning én gang i måned, veiledningssamtaler dokumenteres i kompetanseportalen.

Hver LIS lager sammen med sin veileder en individuell utdanningsplan som revideres hvert halvt år.

Fordypningstid er lagt inn i tjenesteplan, og er samlet på hele dager. Det er mulighet for egenstudie, kurs eller hospitering på andre avdelinger. Lisene har eget ansvar for fordypningstid, men kan få hjelp av sin veileder ved behov.

BUA SSK

Alle nye LIS får oppnevnt veileder ved oppstart med planlagt første veiledningssamtale/introduksjonssamtale første uken. Det etterstrebes jevnlig individuell veiledning. Det er i tillegg satt av tid til gruppeveiledning to ganger pr. halvår. Alle veiledere har veilederkurs. Vurderingskollegium gjennomføres én gang per halvår per LIS, og veileder har samtale med LIS etter dette. For best mulig faglig utvikling med bl.a. også rullerende fordypningsområder i avd. og på poliklinikk, utformes en individuell utdanningsplan som evalueres og justeres sammen med LIS hver 6.mnd.

Supervisjon

BUA SSA

Supervisjon knyttes hovedsakelig til overleger og eventuell erfaren LIS.

Det tilstrebes at samme LIS og overlege har postarbeid sammen i en uke, og at supervisjon både i forhold til pasientundersøkelse, prosedyrer og pasientsamtaler skjer planlagt og under supervisjon. Supervisjon under vaktarbeid foregår hovedsakelig «ad hoc». Det er alltid mulighet for å tilkalle en bakvakt for supervisjon

BUA SSK

Avdelingen har god dekning av spesialister slik at det til enhver tid er noen tilgjengelig for supervisjon. Alle legene har egne bærbare telefoner. På sengepostene er det hver dag satt opp postansvarlig overlege som har ansvar for supervisjon. På poliklinikken er det definert en overlege som har supervisjon for LIS den aktuelle dagen, og det er i tillegg satt av 30 min til gjennomgang på slutten av poliklinikkdagen. Det er også egne dager med "parallellpoliklinikk" der en LIS "låner" pasientene til en overlege innenfor et visst fagfelt. Disse dagene er

det satt av 60 min til supervisjon både for LIS og overlege. For øvrig er det lav terskel for direkte dialog med overleger innenfor aktuelle fagområde.

Kompetansevurdering

LIS skal vurderes systematisk gjennom hele utdanningsløpet.

Kompetanseportalen brukes for å dokumentere læringsaktiviteter og oppnådde læringsmål. Det vil være angitt på hver læringsaktivitet om du skal sende læringsaktiviteten til godkjenning hos din veileder, en supervisor, et vurderingskollegium eller om det kun er egenregistrering av gjennomført læringsaktivitet. Når læringsaktiviteter er gjennomført og LIS, i samarbeid med sin veileder, anser læringsmålet som oppnådd, sendes dette til avdelingsleder for endelig godkjenning. Godkjenning av læringsmål kan også gjøres med støtte i avdelingens evalueringskollegium. Noen avdelingsledere har delegert godkjenningen av læringsmål til annen person.

SSHf har utarbeidet en egen mal for evalueringskollegium. Malen er bygget på Helsedirektoratets veileder i vurdering av kompetanse hos leger i spesialisering og baserer seg spesielt på vurderingsverktøyene Mini-CEX og NOTSS. BUA SSK bruker egen versjon av dette skjemaet for å sikre strukturert og konstruktiv tilbakemelding.

Individuell utdanningsplan (IUP)

For å sikre at LIS har progresjon i utdanningen skal LIS i samarbeid med veileder opprette en individuell utdanningsplan (IUP). Leder er ansvarlig for at dette gjøres innen 3 uker etter tiltredelse, og planen skal oppdateres hvert halvår. Dette gjelder både ved fast og midlertidig ansettelse. Det er satt av tid i internundervisningsplanen 2 x / år for oppdatering av kompetanseplanen.

Det er utformet en egen kompetanseplan «SSHf – dokumentasjon individuell utdanningsplan LIS» i Kompetanseportalen. Her skal LIS laste opp IUP hvert halvår. Tidligere planer vil da også ligge tilgjengelig.

IUP skal inneholde oppdatert informasjon om overordnet utdanningsløp, læringsmål, kurs, internundervisning og fremdriftsplan for kommende halvår. Planen kan ligge til grunn for veiledningsamtaler og til bruk i vurderingskollegium. Den vil også gi viktig informasjon til leder for planlegging av rotasjoner innad i foretaket og gjennomstrømningsstilling til andre samarbeidende foretak.

Faglige rammer og kvalitet

Avdelingen holder et høyt medisinsk faglig nivå, og det jobbes aktivt med faglig oppdatering. Overlegene deltar regelmessig på faglige kurs og bruker sin overlegepermisjon for faglige oppdateringer. Det arrangeres fagdager for legegruppen, for avdelingen i samarbeid med sykepleierne og på tvers av lokalisasjoner. Det er etablert faggrupper på tvers av lokalisasjonen, og et fagråd for barn på tvers av lokalisasjoner. Det er etablert seksjonsoverlegstillinger som får avsatt tid for faglige oppdatering og oppdatering av avdelingens rutiner og prosedyrer. Det tilstrebes at spesialistene og evt. LIS som har begynt å subspecialisere seg får tid til å delta på nasjonale møter innenfor sitt eget fagfelt.

Tid til faglig fordypning, fire timer per uke, fremgår av den enkeltes arbeidsplan (organisert som hele dager). Kvalitetsforbedringsprosjekter/prosedyrearbeid når rom for dette i driften.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

BUA SSA og SSK har felles utdanningsutvalg som består av LIS og overlege fra hver avdeling i tillegg til utdanningsansvarlig. Leder ved begge avdelinger er med på møtene ved anledning. Det tilstrebes å gjennomføre et møte x 2 per år, referatene forankres i kollegiet/leder i etterkant.

Utdanningsansvarlig overlege bidrar bl.a. til å utarbeide og revidere lokal utdanningsplan, lede utdanningsutvalget, utforme gode LIS-løp, bidrar inn i regionalt og nasjonalt nettverk for utdanningsansvarlige

overleger, tilser at LIS får regelmessig evaluering og veiledning, jobber for optimalisering og videreutvikling av læringsarenaer, har dialog inn mot OUS for LIS i gjennomstrømsstillinger, bistå leder med å følge opp den enkelte LIS mht utdanningsplan og dokumentasjon for gjennomførte læringsmål. Stilingsbeskrivelse for UAO er forankret i kompetanseplanen.

Tillitsvalgte

LIS har en egen tillitsvalgt som representerer LIS og deres interesser, både på avdelings- og klinikk nivå. Det er satt av tid for møte med avdelingsledelse for alle LIS og for tillitsvalgte. Tillitsvalgte for LIS oppmuntres til å delta aktivt i møter med ledelsen. Det tilstrebes at LIS kan delta på tillitsvalgtkurs.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med:

SSA:

LIS: Jennie.steidel@sshf.no

Overlege: katharina.schmidt@sshf.no

Avdelingsleder: Elin.Josephsen@sshf.no

SSK:

LIS: Maren Andersen Gramvik Maren.Andersen.Gramvik@sshf.no

Overlege: Elisabeth T. Ulseth elisabeth.tallaksen.ulseth@sshf.no

Avdelingsleder: Anita Kivle Anita.Torland.Kivle@sshf.no

Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

Dato for siste revisjon 06.03.26